

Senecio aquaticus (Waterminnend Kruiskruid) *Euphrasia officinalis*, (Gewone Oogentroost). In de slooten vonden we de vier meest algemeene soorten van *Lemna* en wel *trislulca*, *gibba*, *polyrhiza*, en *minor*.

Op Renesse gekomen bespraken we even logies, lieten onze ballast als taschjes en regenjassen achter, en togen weer verder naar het kasteel Moermond, de vroegere woonplaats van Jan van Renesse, en zoo op de Hel aan, eveneens een oud woonhuis; hier noteerden we *Thalictrum flavum* (Poelruit). Tapuiten en strandplevieren vermaakten zich in de weiden, terwijl ook eenige keeren een fuut voor ons uitvloog. Op een veld met suikerbieten groeiden *Euphorbia exigua* (Kleine Wolfsmelk) en *Lamium amplexicaule* (Hoenderbeet), naast de meer genoemde akkerplanten. Eindelijk bereikten we weer de duinen, die hier slechts uit ééne rij bestaan; aan de binnenzijde daarvan bloeide de *Silene nutans* (Knikkend Lijmkruid) in vrij grooten getale; ook *Hieracium umbellatum* (Schermdragend Havikskruid) en *Trifolium arvense* (Hazepootje) noteerden we hier voor 't eerst op Schouwen.

Op den steenen vuurtoren, dien we naderden, werden we nauwkeurig met den verrekijker gevolgd; in de eerste plaats liepen we op verboden terrein, en in de tweede plaats zagen we er met onze bussen wat vreemd uit; de nieuwsgierigheid onzer bespieders steeg ten top, toen we een poeltje gingen doorsnuffelen, voor hen een nietswaardig plekje, voor ons was het juist 't tegengestelde. Wij vonden daar: *Acorus Calamus* (Kalmus), *Alisma Plantago* (Groote Waterweegbree), *Galium uliginosum* (Kleverig Walstroo), *Hippuris vulgaris* (Lidsteng), *Hypericum tetrapterum* (Gevelegheld Hertshooi), *Lychnis Flos cuculi* (Echte Koekoeksbloem), *Oenanthe fistulosa* (Pijptorkruid), *Ranunculus Flammula* (Egelboterbloem). We verlieten dit vruchtbare plekje, om langs eenige binnenwegen weder de duinenrij te bereiken; langs deze wegen groeide *Onopordon Acanthium* (Wegdistel) met haar schoone lichtpurpere bloemen. Het witte zand hadden we spoedig onder de voeten, de vondst van *Thalictrum minus* (Kleine Ruit) deed even den moed herleven en dan ging het weer duin op, duin af, zonder zelfs een plantje te vertreden. Geen wonder, dat we de duinen maar vaarwel zeiden en landwaarts ingingen; groote *Sarothamnus*struiken stonden aan 't wegje, dat we insloegen naar een bosch. Deze aardige duinweg werd begrensd door een laag dijkje, dat ons beiden al spoedig scheidde. Opeens hoorde men: Ho! een nieuwe plant voor de flora van Schouwen! 't Was *Hypericum humifusum* (Liggend Hertshooi). Dat herhaalde zich eenige keeren en bijna op dezelfde plaats; 't waren achtereenvolgens *Gnaphalium luteo-album* (Bleekgeel Roerkruid), *Ornithopus perpusillus* (Zandvogelpootje), *Sagina nodosa* (Knoepig Vetmuur). Dat gaf weer moed; 't was alleen jammer, dat 't reeds laat was en we onze terugreis aanvaardden; nog noteerden we *Viola canina* en *Veronica officinalis*. Den avond passeerden we op Renesse en den volgende morgen richtten we onze schreden naar Zierikzee; langs een omweg gingen we daarheen; we konden nog enkele kwartierhokken maken. We namen onzen weg over Ellemet, waar *Mentha sylvestris* (Boschmunt) veel aan de slootkanten stond; in een boschje troffen we *Fragaria vesca* (Maandbloei) aan en op een korenveld de niet algemeene *Linaria Elatine* (Spiesbladige Vlasbek). Vervolgens gingen we over Scharendijke naar Brouwershaven, vanwaar we per tram naar Zierikzee reden.

Hiermede waren onze excursies geëindigd, zeven genotvolle dagen hadden we in de natuur doorgebracht, een overzicht gekregen van de flora en fauna van Schouwen en Duiveland, dat we zonder aarzelen een interessant

eiland kunnen noemen en waarvan we een bezoek ieder natuurviend kunnen aanbevelen.

We hebben 't reeds gezegd, vogels zijn er vele, een 250 tal hoogere planten werden waargenomen; dat is niet overweldigend veel, maar 't is dan ook niet de soortenrijkdom van eene streek, als wel 't in volkomenheid aanwezig zijn van verschillende vegetaties in die streek, die ze interessant maakt.

Wij althans hebben zeer aangename herinneringen van onzen tocht op Schouwen en Duiveland meegenomen.

Amsterdam.

's Gravenhage.

K. J. D'HUY.

F. K. VAN ITERSOM.

OPRUIMERS.

Het werd avond en doodstil in 't duin. Zooeven liet de leeuwerik nog brokjes lied hooren, nu hoor ik geen vroolijke fluittonen meer. Zwaar hangt de zoete geur van 't kruipend Stalkruid en van het witte Walstroo in de zandkuilen en pannen.

Aan den ingang van een konijnenhol, dat uitmondde halverwege een welig begroeide helling, lag een jong konijntje dood. 't Wollige lijfje lag gekromd met de pootjes stijf uit; 't kleine kopje, met de anders zoo beweeglijke lepels, rustte op een plooi van 't dikke vel. De doffe doode oogjes staarden me akelig aan. Aan de groezelig witte buik gaapte een groote wond. Met inspanning van laatste krachten blijikbaar, was 't diertje nog uit z'n hol gekropen om hier, in 't licht, te sterven.

Cadaver van een konijn.

Maar nu reeds, nog voor het donker was gevallen, had het leven zich weer meester gemaakt van het doode materiaal. De aasvliegen, die bij de minste beweging onzerzijds als een wolkje er boven hingen, legden hunne eieren in de wond en nu en dan zag je tusschen de haren en onder de pooten van het achterlijf flauwe beweging. Aaskevers waren daar bezig, groote zwart met roode doodgravers, die ook al voor hunne nakomelingschap zorgden. Ze scharrelden tusschen de dikke vacht rond, en 't bleek nu en dan, dat ze trachtten het achterlijf te ondergraven.

Maar zij waren er niet de eenige van de keverfamilie; ook kleine platte, glimmend-zwarte Saprinsussen eischten

hun aandeel in 't buitenkansje; en dan waren er ook talloze kleine kortschildkevertjes aanwezig. Natuurlijk kreeg je die dan alleen te zien, wanneer je, onder hevig protest van de vliegen en je reukorgaan, 't cadaver oplichtte of wegschoof. Die vliegen waren trouwens 'tonbeschaamdeste; overal kropen ze in en tusschen, en kwamen dan

Doodgraver (ongeveer nat. grootte).

weer om je ooren gonzen, als waren ze bang dat je ook aandeel in den buit kwam halen.

Die doodgravers vooral zijn merkwaardige dieren. Voorzien van een bijzonder ontwikkelde reukzin, schijnen ze doode dieren op grooten afstand te kunnen bespeuren. Ze kunnen dan ook uitstekend vliegen, wat me meermalen bleek. Toen ik voor 't eerst een *Necrophorus* aanpakte, liet ik hem of haar heel spoedig weer vallen, want niet alleen scheide 't dier een afschuwelijk stinkende bruine vloeistof af, maar verraste me bovendien met een piepend geluid.

Voorpoot van *Necrophorus*.

Dit wordt voortgebracht door het tegen de dekschilden schuren van twee op een der ringen van 't achterlijf geplaatste geribbelijsten. De wijfjes leggen hare eieren in de doode dieren en deze worden, als ze niet te groot zijn, geheel ondergraven. De witachtige weeke larven voeden zich dan met het in ontbinding verkeerend dier.

De tarsen van de voorpooten der doodgravers zijn uitmuntend voor graven ingericht en bestaan uit driehoekige plaatjes elk voorzien van twee uit stevige gele

haren bestaande borsteltjes.

Op mijn dood konijn vloog, vreemd genoeg, ook een kleine nachtvlinder af, en kroop geheel in de donkere wondgaping. 'k Ving haar, benieuwd wat dat voor een vlinder kon zijn. Wel zijn er die mest opzoeken, maar in lijken heb ik ze nooit gezien. 'k Dacht dan ook al iets heel bijzonders ontdekt te hebben, maar Dr. Oudemans lichtte me in, dat 't waarschijnlijk toeval was; dat 't diertje (*Luperina strigilis*) in die wond een donkere vochtige plek vond en daardoor vooral aangetrokken werd. Bovendien leeft het rupsje op grassen en was mijn gedachte, dat 't vlindertje misschien eieren kwam leggen en de rupsen dus in aas zouden leven, ongegrond. Enfin, ook zonder vlindertjes, zal er over eenige weken van 't konijntje niet veel meer dan wat botjes over zijn, daar zullen de kever- en vliegenlarven wel voor zorgen. 'k Heb eens waargenomen dat de larven van een vliegensoort, zoo'n mooie „keizervlieg“, een groote kat in 14 dagen tijd, bijna geheel, verslonden. Of dat ook opruimers zijn, en hoe de natuur toch snel dood weer in levend omzet.

Saprinus metallicus (X 2).

S. LEEFMANS.

LENTE IN HET GEULDAL.

(Vervolg).

Zaterdag 27 Mei.

Morgens was ik vrij vroeg op en begaf mij, na ontbeten te hebben, op weg naar Sippenaken. 't Was weer mooi zonnig weer. Meikevers, hommels, citroentjes, oranje-tip, dagpauwoog, *vespa vulgaris*, van alles vloog errondom de bloemen langs den weg, een enkele maal zag ik ook de reusachtige *Vespa crabro*, de hoornaar. Langs den weg en in een weide stond in flink aantal de blauwe rapunzel (*Phyteuma nigra*), bezocht door *Apis mellifica* en natuurlijk weer *Eucera longicornis*, de bij van 't seizoen. Ze is ongeveer even groot als de honingbij, heeft een roodbruin behaard borststuk en een achterlijf, dat aan de voorzijde een dunne, bruine beharing draagt, doch naar achteren glimmend zwart is. Maar alleen aan de bijzonder lange spriet is ze terstond reeds te kennen. In de heggen liet het grijskoppige basterdnachtegaaltje zijn hoog en hel liedje klinken. Op een plaats aan de Geul onder een boschje verscholen wist ik gele monnikskap (*Aconitum Lycoctonum*) te staan. Die zat wel vol gele knoppen, maar bloeide nog niet. Vlak er bij stond weer *Cardamine amara* en *Polystichum Filix Mas*, de mannetjes varen met zijn beschubde stengels. *Calopteryx*, die mooie libel, fladderde boven de Geul af en aan. Een doode tak van de Geul stond vol met de groote zoden van *Carex paniculata*, verder schaafstroo, dotterbloembladen, *spiraea* en iris. De weiden waren hier zoo moerassig, dat je van de eene hooge plek op de andere moest springen, en stonden vol *Orchis latifolia*, die in Zuid-Limburg alle zeer donkerpurperen bloemtrossen hebben, *Pedicularis palustris*, *Caltha* en *Polygonum Bistorta*, ook *Veronica Beccabunga* en de nietige *Stellaria uliginosa*, alle vocht minnende planten. Een hagedisje (*Lacerta vivipara*) glipte voor mijn voeten weg.

Later, toen 't wat droger werd, vormde *Orchis Morio* den hoofdschotel, er tusschen door stonden nog wel exemplaren van *Orchis latifolia*, maar die waren zeer klein en zwak en hadden een heel licht gekleurd bloemtrosje, dat bijna vlak op den grond lag. Mooi was hier dus te zien, hoe *Orchis latifolia* in 't moeras, *Orchis Mosio* meer op weilanden thuis hoort. Verder leverde de wandeling niet veel op en langs een opstijgend weggetje bereikte ik langs rose bloeiende appelboomgaarden Sippenaken, een dorpje op Belgisch grondgebied.

Als je in Amsterdam met een plantenbus loopt, kijkt niemand je meer verbaasd aan tegenwoordig, hoogstens hoor je de straatjeugd achter je rug zeggen: „Kijk, jonges, daar gaat een natuurforser“ of „een natuurkundige meheer“. Maar hier in Limburg is men daar nog niet zoo goed van op de hoogte en overal richten zich de blikken op de groene bus. Een paar douanen vroegen belangstellend wat dat voor een instrument was en wat er in zat. Gelukkig kostte het niet zoo heel veel moeite het hun aan 't verstand te brengen en met een: „Ah, monsieur est étudiant“ lieten ze mij door. Langs de overzijde van de Geul keerde ik terug.

Een kennis van mij had de vorige week daar in de weilanden op Nederlandsch gebied *Platanthera viridis* (*Coeloglossum*) gevonden, een groenachtige, heel weinig opvallende orchidee. Met sperwersblikken doorzocht ik dan ook weiland na weiland, geen hoekje overslaand.